

וכוונה לשם טהרה דוקא, כמו דעת הכהן בתכבוסת ראשונה. וכן משמע, מדמיעטו רק שאין צריך דעת כהן – הא דעת מטביל דומיא דדעת כהן – צריך. וכל שכן שבירדה להקר ונפלה אינה מועילה לר' יוחנן, ואפילו לר' נתן. וכן משמע בהגהות אשר"י כאן וברמ"א. וערש"ש.

(וצריך בירור להלכה, לפי מה שכתב הרמ"א (קצח, מח) להחמיר לכתחילה כר' יוחנן. וע' בשו"ת אגרות משה (אה"ע ח"ד יד) אודות שידוך עם בת הנדה, שכיון שאין בדבר שום איסור מן הדין, אף לא מדרבנן, אלא שאין הדבר ראוי, לכן אם מידותיה טובות יש לנו לתלות שאינה בת הנדה, שמן הסתם נטהרה אמה כשרחצה בים או בנהר ובמעין. והאריך שם לדון שאף לפי דעות המחמירים לפסוק כר' יוחנן שטבילת חולין צריכה כוונה, משמע שזהו רק חשש לכתחילה ובאיסורי תורה, אבל לענין דינים דרבנן, וכ"ש לענין ענין חשש לפגם בן הנדה, יש לנו לנקוט שאין צריך כוונה. – מכל דבריו נראה שנקט בפשיטות שלר' יוחנן אין הטבילה כשרה גם כאשר נתכוונה להכנס כולה למים, וכנ"ל. שאם נאמר שבאופן כזה נחשב ככוונה, הלא היה לו לומר שיש לתלות בשופי שצללה במים. ובעיקר דבריו יש להעיר, באופן שידוע שזמן עיבורה היה בימות חורף הקרים ואין דרכם של בני אדם לרחוץ או בים ובנהר, יש מקום להחמיר למדקדק. אך מ"מ יש לתלות אף ברחיצה במקומות סגורים ומחוממים, במים הכשרים מדאורייתא הגם שפטולים מדרבנן. וכן רמז לזה באג"מ שם בסוף סימן כג).

דף לב

הערות ובאורים

'אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב: כדי שחיטת בהמה לבהמה ועוף לעוף, או דלמא אף בהמה לעוף? אמר להו: לא הוה בדיחנא ביה בחביבי דאישיליה. אתמר, אמר רב: כדי שחיטת בהמה לבהמה ועוף לעוף... – 'משום דאמרינן בסנהדרין ל"ו: דלגמריה הוה צריכי ולסבריה לא הוה צריכי'.

(מהגר"א נבנצל שליט"א.

פירוש, לכך כששאלוהו רב כהנא ורב אסי לרב, לא השיב אלא שלא שמע הדבר מרבו. ואח"כ נאמר כמימרא בפני עצמה, מה דעתו של רב מצד הסברא).

'כדי שיגביהנה וירביצנה וישחוט' – לפי שדרך הטבחים להגביה הבהמה כשרוצים להרביצה, לפיכך משערים בעשיית כל צרכי השחיטה. (עפ"י כלבו בשם הראב"ד. וכן משמע מרש"י להלן מ. ד"ה רבוצה, שדרך הטבח להגביה הבהמה מן הקרקע עובר להרביצה – עפ"י שיחת חולין).

ורבנו גרשום גרס: 'שירביצנה ויגביהנה וישחוט' – כלומר ויגביה צוארה לשחוט.

וכנגדו בעוף – יש לשער כדי אחיזתו לצורך השחיטה עם השחיטה. (ע' במובא ב'שיחת חולין' בפירוט).

להלכה סוברים כמה פוסקים, ששיעור שהייה בעוף הוא משהו, שאין לשער אלא בשחיטה עצמה, (וכשיטת רש"י, שלר' יוחנן אין משערים בהרביצה, ובזה הלכה כמותו דלא כר' יוסי בר"ח. ערא"ש). והלא אם מצא חצי קנה פגום והוסיף עליו כלשהו – כשר. ע' תרומת הדשן – קפה. וכן פסק הרמ"א (כג, ב), ודלא כהשלחן-ערוך.

עוד הביא הרמ"א (שם) ש'המנהג פשוט במדינות אלו להטריף כל שהייה, אפילו משהו, בין בעוף בין בבהמה, ואין לשנות'. וטעם הדבר באר הגר"א (סק"ז), משום שאין אנו בקיאים בשיעורים, הסכימו לאסור בכל ענין.

‘אמר רבא: השוחט בסכין רעה אפילו כל היום כולו – כשרה. בעי רבא, שהיות מהו שיצטרפו? – ותפשוט ליה מדידיה? – התם בדלא שהה’ – בדיוק כעין זה בשבועות יז. ‘אמר רבא: קצרה שאמרו, אפילו עקב בצד גודל ואפילו כל היום כולו. בעי רבא: שהיות מהו שיצטרפו, ותפשוט ליה מדידיה? – התם בדלא שהה’.

(ע"ב) ‘אלא אמר רבא: אלו אסורות קתני, ויש מהן נבלות ויש מהן טרפות’ – אינו מגיה גרסת המשנה, (והרי לא אמר ‘תני אלו אסורות’ ועוד, מצאנו לרבא בכמה מקומות שהקשה לאביי שתיקן הגרסא – ‘והא לא תני הכי’. וע’ במובא בסוטה ח ובכ"מ) – אלא הכוונה, כשאמר התנא ‘אלו טרפות’ רצה לומר אלו אסורות, ויש מהן נבלות ויש טרפות, וכלל את כולן במלת ‘טרפות’, שאעפ"י שמבחינת ההלכה דינה כנבלה, יכולה היא להכלל מבחינת הלשון במושג ‘טרפה’. (עפ"י שו"ת הריב"ש – תג. וראה סיוע נוסף לכך בתשובת הרמב"ם – ‘פאר הדור’ יד, הובאה לעיל כ: וכיוצא בזה כתב הרשב"ש בתשובה רנב. ויש להוסיף טעם, לפי מה שכתבו התוס' (בע"א ד"ה ורמיניה), שאעפ"י שהיא נבלה לא פקע ממנה איסור טריפות, ואם חתך כזית בשר מחיים, לוקה אף משום טריפה. ועוד יש מן האחרונים שכתבו שאין איסור נבלה חל על טריפה – הרי ודאי ניתן לכלול הכל ב'טרפות').

‘אלא אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: לא קשיא, כאן קודם חזרה כאן לאחר חזרה ומשנה לא זזה ממקומה’ – כזאת אמר ר' יצחק בשם ר' יוחנן להלן קטז:

ראשי פרקים לעיון

‘ושחט אתה אמר רחמנא, ולא אותה וחברתה...’ – ואף בדיעבד פסולה, כיון שנאמר בפרה ‘חוקה’ – לעיכובא. מן הכתוב הזה למדים גם שהמתעסק במלאכה אחרת – פסולה. (כן מבואר ברמב"ם ספ"ד דפרה). ואולם מבואר בסוגיא ששני דינים חלוקים המה; מלאכה אינה פוסלת אלא בשמתכוין, ולכך אם נחתכה דלעת שלא במתכוין – כשרה. ואילו שחיטת בהמה אחרת עמה פוסלת גם ללא כוונה – אם היא שחיטה כשרה, כמו שאמרו שלר' נתן הפרה פסולה. וצריך באור כיצד למדים שני דינים נפרדים מ'אותה'.

ואמנם הרמב"ם פסק (פרה ד, יח) שאם נשחטה עמה בהמה אחרת שלא בכוונה – הפרה כשרה, הגם שפסק כר' נתן. (וכתב הכסף-משנה שכנראה כך היתה גרסתו בגמרא, שלר' נתן שתיהן כשרות). ולפי שיטתו אכן שחיטת בהמה אחרת הרי היא כשאר מלאכות, ודין אחד לכולן. אלא שנתחדש שאפילו שחיטת שתי פרות, שאין שם הסח דעת מעסק פרה – פוסל, כי צריך להתעסק בכל פרה לבדה.

ולפי גרסתנו אפשר שאכן שתי דרשות הנה, ומלאכה שפוסלת בפרה אין דורשים מ'אותה' אלא מ'לעיניו' או מ'לפניו' (ע' ביומא שם. וע' במנ"ח שצז, יט שכתב שבסוגיתנו מבואר שמלאכה פוסלת מפסוק אחר. ואין דבריו מובנים. ואפשר שכוונתו כנוכח, שהרי סוגיתנו מחלקת בין שני הדינים, ועל כרחק שלא נלמדו ממקור אחד).

אך גם אם ננקוט ששניהם נלמדים מ'אותה' (שכן מבואר בספרי ועוד) אפשר שביסוד הדבר יש כאן דין אחד בלבד – התעסקות במלאכה אחרת פוסלת. אלא שבשאר מלאכות אין פסול אלא כאשר נתכוין לעסוק בהן, ואילו בשחיטה, כיון שהיא כשרה אף ללא כוונה לר' נתן, אם כן חשובה היא כהתעסקות גם ללא שיכוין בה, דרחמנא אחשביה למלאכה אף ללא כוונתו. (וכמו כן נראה, שלדעת ר' שמעון (להלן לג), שהשחיטה מכשרת את הבשר לקבל טומאה – הוא הדין בשחיטה ללא כוונה לר' נתן, אעפ"י שאין כאן דעת האדם, כיון שהחשיבתו תורה ל'שחיטה' – יש כאן ממילא הכשר לקבל טומאה. וצ"ב).

וכן משמע מלשון רבנו גרשום, שהפסול של 'אותה' – ולא אותה וחברתה, יסוד דינו משום מלאכה. ולפי זה נראה שאף כשעוסק בשריפתה וכדו' – אם שחט בהמה שלא במתכוין – פסולה, שהרי מלאכה פוסלת בכל עבודותיה, לא רק בעת שחיטתה. וכל שכן כששרף שתיים ביחד, כדתנן פרה ד, ב. (וע"ש בר"ש וברא"ש, ובחזו"א יו"ד ריד לדף לב).

(ע"ב) 'זיש מהן נבלות ויש מהן טרפות' – על נקובת הוושט, אם נבלה היא אם טרפה – ע' במובא בשו"ת לסיכום.

והאמר רבי שמעון בן לקיש: שחט את הקנה ואח"כ ניקבה הריאה – כשרה. אלמא כמאן דמנחא בדיקולא דמיא... – יש שהבינו מזה, שהריאה ניתרת באכילה בשחיטת הקנה לבדו, ואם הוציא את הריאה מן הבהמה לאחר שחיטת הקנה – מותרת. (עפ"י ראש יוסף. ואין לאסרה משום 'אבר מן החי', כיון שמיד בשחיטת הקנה כלתה חיותה. כן כתב מהר"ם להלן לג.)

וצ"ע אם כן הוא הדין למאן דאמר אינה לשחיטה אלא לבסוף – והלא עדיין אין כאן 'שחיטה' כלל).
ואולם הראשונים כתבו שאין הדבר כן, שלא אמרו 'כמאן דמנחא בדיקולא' אלא לענין שאין חל בה טרפות, אבל לענין השחיטה עצמה עדיין היא חלק מכל הבהמה, ואינה ניתרת אלא בשחיטת שני הסימנים. (עפ"י תורת הבית ב"ב ש"ג; המאירי. וכ"כ בחדושי בית מאיר לג; בחזו"א יו"ד ג,כ, ובקובץ ענינים לג.
וע"ע: חידושי ר' מאיר שמחה ובאו"ש מאכ"א ב,יז; חדושי הגר"ר בענגיס ח"ב סז,מ; חלקת יואב יו"ד כ, ובהערות הרי"ד אילן, לחדושי הרשב"א הוצ' מוסה"ק).

'בעי רבי זירא: ניקבו בני מעיים בין סימן לסימן מהו, מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני לטהרה מידי נבלה או לא' – יש לבאר מדוע לא יצטרפו, הלא לכאורה איסור טרפה הוא איסור נפרד שאינו נוגע להתר השחיטה, ואם כן הלא שני הסימנים באים להכשירה אלא שאיסור דבר אחר גרם לה?
יש שכתבו להוכיח מכאן שאין הדבר כן, אלא כיון שניקבו המעיים בין סימן לסימן, הרי זה חסרון במעשה השחיטה; כי בטריפה אין מעשה השחיטה מתיר כלל לענין אכילה, ורק לענין טומאת נבילה, מועילה שחיטת הטרפה לטהרה, לא לענין התר אכילה. אכן אילו נתהוה איסור אחר שאינו נוגע לשחיטה, בין סימן לסימן – ודאי מצטרפים הסימנים לטהרה מידי נבלה. (עפ"י אחיעזר ח"ב ז,ת. ע"ש שבאר בזה כמה ענינים. וכן שם בס"ו, והראה מקור לדבר.)

ויסוד זה נמסר בשם הגר"ח – ע' בסוף ספר חדושי הגר"י (דף עט – במכתב לגר"י אברמסקי. וע"ע בספרו חזון יחזקאל פסחים, בהשמטות דף כב, ובתוספתא חולין א,ז). וכן מובא הדבר בספרי האחרונים שבדור האחרון – ע' אתון דאורייתא טז; אמרי משה ד; קהלות יעקב חולין כ; אבי עזרי ריש הל' שחיטה, ועוד. וע"ע אריכות דברים בספר בית ישי קטו; קטז ובהערות שם.

לפי"ז אפשר שהאוכל טרפה עובר גם על עשה ד'אינו זבוח', לפי שיטת התוס' (להלן לו. ד"ה השתא; שבועות כד. ד"ה האוכל. ודלא כריצב"א שם, וע' שו"ת הרשב"א יח וברא"ש סוף פרק אחרון דיומא) שהאוכל נבלה עובר בעשה זה. ואולם הגרשש"ק בשערי ישר (ב,כב) נראה שחלק על יסוד זה ונקט שהטריפה אסורה מאיסור צדדי, אבל השחיטה הועילה לה.

ולענין איסור נבלה – בקהלות יעקב (חולין יא,ב) חכך בדברי, האם לפי יסוד הגר"ח, האוכל טרפה שנשחטה ילקה גם משום איסור נבילה, או שמא איסור בעלמא הוא, כאילו לא נשחטה – 'והדבר תלוי מהיכן למדו חז"ל דבר זה, ואין אתנו יודע עד מה'.

וכן צ"ע במה שכתבו הפוסקים (ע' להלן לג) להלכה ולמעשה, שמותר ליתן בני מעיים של טרפה שנשחטה לבן נת, ואין כאן הכשלה באיסור אבר מן החי (שבחיתוך רוב סימנים הרי בני המעיים כמונחים בדיקולא, ומפרכסת אסורה לב"ג) – לפי שהשחיטה התירה לישראל וממילא גם לב"ג, אלא שדבר אחר גרם לה ליאסר. ואם ננקוט שהטרפה מונעת התר השחיטה לישראל, לכאורה היה מקום לאסור גם לב"ג, הגם שנחשבת 'שחיטה' לענין טהרה מנבילה).

דף לב

גז. מה דינה של פרה אדומה שבשעת שחיטתה נעשו הפעולות דלהלן ע"י השוחט?

א. שחט בהמה אחרת עמה.

ב. נשחטה בהמה אחרת עמה ללא כוונה.

ג. שחט פרה אדומה נוספת יחד עמה.

ד. חתך דלעת עמה.

ה. נחתכה דלעת עמה שלא במתכוין.

א. השוחט פרה אדומה ושחט עמה בהמה אחרת – לדברי הכל פסולה, שהרי המתעסק במלאכה אחרת בשעת שחיטה – נפסלת הפרה בהסח הדעת. (ועוד זאת, משום ושחט אתה – ולא אותה וחברתה).

ב. נשחטה בהמה אחרת עמה ללא כוונה – אין כאן פסול משום 'מתעסק במלאכה אחרת', ואעפ"כ לר' נתן הפרה נפסלה משום אתה ולא אותה וחברתה, היות והשחיטה השניה כשרה. אבל לחכמים המצריכים כוונה בשחיטה, אין שחיטת השניה 'שחיטה' וממילא הפרה כשרה. (הרמב"ם פוסק שהפרה כשרה, הגם שפסק כר' נתן. וכנראה היתה גרסתו בגמרא שלר' נתן שתיהן כשרות. כס"מ פרה ד, יח).

ג. שחט שתי פרות אדומות יחדיו – פסולות. (אתה. אך אין כאן פסול ד'מתעסק במלאכה אחרת' כיון ששתיהן לשם פרה נעשו. עפ"י תוס').

נשחטה פרה נוספת עמה ללא כוונה – לחכמים, היות ושחיטת האחרת פסולה, הרי פרה זו כשרה. ולר' נתן – פסולה, אם משום ששחיטת פרה שלא בכוונה אינה פסולה, כי קדשי בדק הבית היא. (כ"כ מהרש"א), אם משום שאעפ"י שפסולה, ד'חטאת' קרייה רחמנא, מ"מ אין זה פסול בעצם מעשה השחיטה, אלא כשאר קדשים שנפסלו. (כן נקט במג"ח שצו, יט. ע"ש).

ד. חתך דלעת עמה – דברי הכל פסולה, משום מתעסק במלאכה אחרת.

ה. נחתכה דלעת עמה – דברי הכל כשרה, שאין כאן התעסקות במלאכה אחרת.

גח. א. מהם שיעורי שהיה הפוסלת את השחיטה?

ב. האם שהיות מועטות מצטרפות לכדי שיעור שהיה הפוסלת?

ג. שהה במיעוט סימנים – מהו?

א. המפסיק באמצע שחיטתו ואח"כ השלימה, הוא עצמו או חברו – אם שהה כדי שחיטה, מתחילה עד סופה – פסולה. ר' שמעון אומר: כדי ביקור החכם (= בדיקת הסכין), כשהחכם מזומן כאן, כגון שהטבח עצמו חכם. (ובסכין הראויה לאותה בהמה, חוץ לצואר כמלא צואר. תוס').

נחלקו האמוראים בשיטת תנא קמא; לרב – כדי שחיטת בהמה לבהמה ועוף לעוף. כלומר, שיעור שהיה שונה בעוף ובבהמה – כפי משך שחיטת אותו סוג. וכן דעת ר' יוסי בר חנינא שאמר: דקה לדקה וגסה לגסה. (כן פרשו ופסקו רש"י, בה"ג, יראים, אשכול).

ועוד הוסיף ר' יוסי בר"ח: כדי שיגביהנה וירביצנה וישחוט. ור' חנינא אמר: כדי להטילה על הארץ ולשוחטה.

אבל שמואל ור' יוחנן אמרו: אפילו לעוף משערים כדי שחיטת בהמה. (א) רבנו חננאל והרי"ף פסקו כשמואל ור' יוחנן. והרמב"ם פסק דקה דקה וגסה לגסה, ובעוף כתב לשער בבהמה דקה, ופסק כר' יוסי בר חנינא, ואינו סובר כרב, אלא הלמ"מ לשער בדקה, בין בבהמה דקה בין בעוף. והמ"מ כתב שכן היא גם דעת ר"ח והרי"ף. וכ"כ הר"ה, הרמב"ן, הרשב"א בחידושו והר"ן. (אלא שהר"ה והרשב"א בתוה"ב כתבו לחוש למעשה כדברי רש"י. וע' שו"ת הרשב"א ח"א קטז). והרא"ש כתב שמשערים בעוף כדי שחיטת בהמה גסה, אך ללא הרבצתה. וכ"כ בדעת הרי"ף.

ב. לגרסתנו, כמו שפרש"י, לפי ר' יוחנן אין משערים בהטלה לארץ, אלא במעשה השחיטה לבדו. אבל שאר הראשונים גורסים שלא נחלק ר' יוחנן על ר' חנינא, ולכך פוסקים לשער בהטלה עם שחיטה.

ג. כתבו כמה ראשונים ששיעור שחיטה כולל את חיתוך העור. וכן את מריטת הנוצות שבעוף, שהיא צורך שחיטה. (מ"מ). והרשב"א בתשובה (ח"א קטז) צדד שלמ"ד עוף לעוף אין משערים במריטת הנוצות, כשם שבבהמה לא נתנו בה שיעור מריטת שיעור.

ד. וכתב הרמב"ן לדון אם די בשיעור שחיטת רוב סימנים או כדי שחיטת הסימנים במלואם. ויש שפרשו שזו בעית הגמרא שבסמוך – ע' מאירי ויש"ש. והר"ן נקט שמשערים ברוב סימנים, וכ"כ הרא"ש, ובעוף – כתב – משערים ברוב סימן אחד. וכ"כ רבנו פרץ – מובא במרדכי ובהג"א. ובתורת הדשן מבואר שהשיעור בעוף הוא משהו. וכתב הרמ"א (כג, ב) שהמנהג להטריף כל שהייה, בין בעוף בין בבהמה).

ב. רבא הסתפק האם שהיות קצרות מצטרפות לשיעור שהיה הפוסלת. ולא נפשט הדבר. ודוקא כשהפסיק, אבל השוחט בסכין רעה ללא הפסקה, אפילו כל היום כולו – כשרה.

ג. שהה במיעוט סימנים – 'תיקו'. (לפרש"י: לאחר ששחט רובם. אבל השווה לאחר ששחט מיעוט ראשון של הוושט – נטרפה הבהמה כדין נקב בעלמא. ור"ת מפרש שהבעיה היא במיעוט קמא, אבל שהיה במיעוט בתרא אינה פוסלת. ויש פירושים אחרים – ע' רמב"ם ונו"כ, המאור, חדושי הרשב"א, המאירי, יש"ש. להלכה כתב בשו"ע (כג) להחמיר לכתחילה בשהייה במיעוט בתרא, ובדיעבד אין לחוש, ואילו הרמ"א כתב שהמנהג להטריף גם בדיעבד. וע"ע פריים נוספים בשו"ת בית הלוי ח"ב יא).

נט. א. אלו סוגי פסולים מנבלים את הבהמה ואלו סוגי-פסול אינם מנבלים אלא מטריפים?

ב. האם אפשר שהבהמה תיעשה טרפה לאחר שחיטת סימן אחד?

א. כלל אמר ר' ישבב משום ר' יהושע: כל שנפסלה בשחיטתה – נבלה (ומטמאה במגע ובמשא). כל ששחיטתה כראוי ודבר אחר גרם לה ליפסל – טרפה.

בתחילה ר' עקיבא היה חולק וסובר שאפילו בשעת שחיטה, אם נפסקה הגרגרת (– 'עיקור'. רש"י), או אם שהה בשחיטה או החליד – טרפה ואינה נבלה, ולבסוף חזר והודה לר' ישבב.

ואין חילוק בין ארע הפסול עם השחיטה לפנייה או לאחריה, כגון: שחט את הוושט ופסק את הגרגרת או פסק את הגרגרת ואח"כ שחט את הוושט – הרי זו נבלה. (בתחילה רבא יצא לחלק בדבר, ואיתותב).

ריש לקיש חילק: אם שחט במקום שנפסקה הגרגרת – נבלה. ואם שחט במקום אחר – טרפה. ואולם הקשו על כך מדברי עצמו, שלאחר שנפסקה הגרגרת, אנו דנים אותה כאילו אין לה אלא סימן אחד, ואין שחיטת הסימן האחד מוציאתה מידי נבלה.

עוד אמרו: עשאה גיסטרא – נבלה (חזקיה). נטלה ירך וחלל שלה [ניכר] – נבלה (ר' אלעזר). ומטמאה מחיים.

א. כתבו התוס' (עפ"י גמ' להלן לו): גם באופנים שהיא נבלה, לא פקע ממנה איסור טרפה, ואם חתך כזית בשר מחיים ואכלו – לוקה אף משום טרפה.

ב. רש"י (בד"ה ויש) כתב שנקובת הוושט הרי היא נבילה, לפי שאתרע מקום שחיטה. וכ"ה דעת הרמב"ם (ג, יט), הרשב"א (ר"פ א"ט), הטור והשו"ע (לג). ויש מפרשים בדעת הרמב"ם והשו"ע שאסורה משום נבילה כבר מחיים, אלא שאינה מטמאה רק לאחר מיתה. ע' ש"ך לג סק"ד, תבו"ש סק"ה, כו"פ, קובץ ענינים, העמק שאלה (קכה, א), זכר יצחק (ח"ב יח). וע' גליון מהרש"א להלן לו; קהלות יעקב – חולין יב. ויש חולקים, שאין סברא להפריד בין האיסור לטומאה, והלא בגמרא מבואר שאינה מטמאה מחיים. ע' נקדה"כ שם; חזו"א – ג, כב. וע"ע אמרי משה ג; יד דוד בכורות ג. על תד"ה רב חסדא; רש"י והגהות ר"א חבר בכורות כ).

ובתוס' הרא"ש חלק על רש"י, שלא מסתבר שע"י נקיבה תיעשה נבילה, אלא דוקא בפסוקת הגרגרת אמרו כן, שאינה יכולה להתקיים כלל. וי"א שכן היא גם דעת ר"ת ל: ע"ש ברא"ש. ואולם אין הדבר ברור – ע' רבנו ירוחם נט"ו ח"ג; בית הלוי ח"ב כד, ח ואילך. וע"ע הרחב דבר – שמות כב, ל. בבית הלוי (ח"ב כ) צדד בדעת רש"י שנקובת הוושט ב עוף, אם שחט תחילה את הקנה, אינה נבלה אלא טרפה. וע' בשו"ת ברית אברהם יו"ד כד; אחיעזר ח"ב ת.

עוד צדד בבית הלוי (בח"ג כו, א), שלענין הלכה אין לנו ראייה שדעת רש"י שנקובת הוושט נבלה, אלא כתב כן רק לדעת רבא בתחילה, משום הכרח הלשון. ע"ש.

יש אומרים, שאף למ"ד נקובת הוושט טריפה ולא נבילה, אם שחט במקום הנקב, והנקב משלים לרוב – הוי נבילה. ע' רעק"א יו"ד כו; זכר יצחק סוסי"א; חזו"א ג, כא; שעורי הגרד"ר ג, ג.

ב. שחט את הקנה ואח"כ ניקבה הריאה – כשרה. כך אמר רבי שמעון בן לקיש. ופירש רבא: דוקא ניקבה הריאה, הואיל וחיי הריאה תלויים בקנה, וכיון ששחט הקנה הרי הריאה כמונחת בסל, ואין שייך בה מעתה טריפות, אבל ניקבו בני מעיים לאחר שחיטת הקנה – טרפה, שיש טרפה לחצי חיות (כלומר, אעפ"י שאין לה עתה אלא סימן אחד חי – שייך לחול פסול טרפות).

(ואם שחט את הוושט ואח"כ ניקבו בני מעיים – כשרה, שהם כמי שמונחים בסל. המאור; הרשב"א; הרא"ש. ואולם הר"ן בחדושו חולק, שאין להוסיף על מה שמנו חכמים, ולומר שחיי בני המעיים תלויים בוושט. והוא הדין הלב והכבד אין לנו לומר שתלויים בקנה. וע' לשון רש"י לג. ד"ה מדר"ל. ובמהר"ם. וע"ע קה"י (לג) במה שדן על הטעמת קיבה לקפילא נכרי).

לפרש"י, ר' זירא חולק על רבא וסובר להתיר בכל אופן, כי אין טרפה לחצי חיות. ולפרוש התוס' וש"ר, ר' זירא חולק על ריש לקיש, וגם סובר יש טרפה לחצי חיות, ולדעתו אפילו נשחט הקנה, אין הריאה נחשבת כמונחת בסל, וכן אם נשחט הוושט – אין המעיים כמונחות בסל, ולכן לשיטתו יכולה לחול טרפה בכל אופן לאחר שחיטת סימן אחד.

א. נחלקו הראשונים אם הלכה כריש לקיש אם לאו. ע' בהמאור; מלחמות ה'; ר"ן ורא"ש. ולכאורה לא מצינו מי שפוסק אין טריפה לחצי חיות.

ב. כתב החת"ס (יו"ד יח) שאין אומרים 'כמאן דמנחא בדיקולא' כאשר שחט רק רוב ונשארו מקצת מן הסימנים. ובחזו"א (ג, כ) חולק, וכן בפרי יצחק (ח"ב סוסי"א כג).

ג. כתב בתבואות שור, וכ"כ הגרעק"א (יו"ד כז) עפ"י לשון הרמב"ן, שבשחט קנה וושט לכו"ע אומרים כמאן דמנחא בדיקולא. וכ"כ בתבו"ש. והפרי-חדש, הבית-מאיר (בחדושו לג), והחזו"א (ג, כ) חולקים.

ד. בסברת 'כמנחא בדיקולא' לענין טומאה – ע' אחיעזר ח"ב ב, ה"ו. לפי האמור, שאם ניקבו בני מעיים לאחר שחיטת סימן אחד – הרי זו טרפה – נסתפק ר' זירא אם כשישחוט

הסימן השני נטהרה מטומאת נבלה, שמצטרפות שחיטות שני הסימנים לטהרה מידי נבלה, או שמא כיון שהסימן הראשון בא גם להתיר באכילה, ואילו השני לא בא להתיר, שכבר נטרפה – אין מצטרף הסימן הראשון לשני לטהרה. ואמרו לפשוט מספקו של אילפא, שמצטרף. (וביש"ש כתב שבעית ר' זירא לא נפשטה. וע' פמ"ג סוס"י כו).

דף לג

ס. האם מותר לישראל לזמן נכרי על בני מעיים? והאם מותר לישראל או לנכרי לאכול בשר שנחתך מבית השחיטה קודם שתצא נפש הבהמה?

רב אחא בר יעקב אמר שלדעת ריש לקיש (שאמר שע"י שחיטת הקנה, נחשבת הריאה כמונחת בסל), אין לזמן נכרי על בני מעיים, שלגביו הרי הם כאבר מן החי, היות שאין השחיטה מתרת להם, אלא מיתת הבהמה, והלא המעיים נידונים כמו שהוצאו מן הבהמה קודם למיתתה. ואולם דבריו נדחו מפני הברייתא שהתירה, לישראל ולנכרי, לחתוך בשר מבית השחיטה קודם צאת נפשה, ולמלחו ולהדיחו יפה יפה (אפילו כשבא לאוכלו צלי. עפ"י ראשונים) ולהמתין עד שתצא נפשה ולאכלו – ואעפ"י שהוצא ממנה בעודה מפרכסת, הרי שכשם שלישאל יצא מידי בשר מן החי ע"י השחיטה (אלא שצריך להמתין עד שתמות משום לא תאכלו על הדם), כך גם לנכרי – שאין לך דבר שלישאל אסור ולב"נ מותר.

א. הרי"ף הביא ברייתא זו להלכה. ואולם מדברי הרמב"ם משמע שפסק שבשר מפרכסת אסור לב"נ. ב. התוס' צדדו שריש לקיש אינו סובר כלל זה, אין לך דבר שלישאל מותר ולב"נ אסור. ולשיטתו אין מזמנים נכרי על בני מעיים. אלא שקשה על כך מהברייתא, וכן ממשנה להלן קב. – ע"ש בתוס'. ג. באופן שהשחיטה לא התירה לישראל, כגון בשחיטת גוי או בבהמה טמאה – אסור הבשר גם לנכרי, שהרי גם לישראל אינו מותר. רשב"א ועוד. ואולם בטרפה שנשחטה – מותר לנכרי, שאיסור דבר אחר גרם לה. (פוסקים).

סא. א. האם בשר קודש צריך הכשר לקבל טומאה?

ב. האם דם קדשים מכשיר את האכלין לקבל טומאה?

א. קיימא לן חיבת הקדש מכשרת לקבל טומאה ואין צריך הכשר נוסף. וע"ע להלן לה-לו.

ב. אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן: דם קדשים אינו מכשיר (על הארץ תשפכנו כמים – הא דם שאינו נשפך לארץ כמים, אינו מכשיר).

סב. א. מהי דרגת טומאת סתם ידיים – ומה דינם לחולין, למעשר, לתרומה ולקודש? ומה דין דבר הטעון ביאת

מים מדברי סופרים, לענין כל אלו?

ב. הכניס ידיו לבית המנוגע – מה דינו?

ג. האם יש שלישי-לטומאה בחולין?

א. חכמים גזרו על סתם ידיים שהן טמאות, וטעונות ביאת מים. ודרגת טומאתם – שני לטומאה; – ומותר בחולין בנגיעה ובאכילה (מלבד אכילת פת המצרכת נטילת ידיים. וכן גזרו על דבר שטיבולו